

RIETAVO SENOJO MIESTO VIETA (29647) RIETAVO M., PLUNGĖS G. 1.,
2010 M. ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGOMŲJŲ TYRINĖJIMŲ
ATASKAITA

Marius Petkus

Klaipėda, 2011 m.

TURINYS

ĮVADAS.....	3
ŽVALGOMŪJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ APRAŠYMAS.....	5
IŠVADOS.....	7
PLANŲ, NUOTRAUKŲ IR PRIEDŲ SĄRAŠAS.....	8
SITUACIJOS PLANAI.....	9
FOTONUOTRAUKOS.....	11
PRIEDAI.....	19

ĮVADAS

2010 m. lapkričio mėn. 2 -3 dienomis UAB „Elektrifikacijos paslaugos“ užsakymu Rietavo senojo miesto dalyje (29647), Plungės g. 1 sklype, buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Šiame sklype buvo numatyta nutiesti naują elektros kabelį. Todėl, prieš atliekant minėtus darbus, kabelio trasos kasimo vietoje vyko archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai. Jų tikslas nustatyti šioje Rietavo senojo miesto dalyje esantį kultūrinį sluoksnį, jo chronologiją bei pateikti paminkloauginę charakteristiką.

Tyrinėjimai buvo vykdomi pagal 2010 m. spalio mėn. 27 d. projektą, patvirtintą Mokslinės Archeologinės komisijos (žr. priedas nr. 1) . Tyrinėjimams vykdyti Kultūros paveldo departamentas išdavė leidimą Nr. 259.(žr. priedas nr. 2)

Žvalgomiesiems tyrinėjimams vadovavo šios ataskaitos autorius, kuris atliko darbų grafinę ir foto fiksaciją. Kasimo darbus atliko Klaipėdos universiteto archeologijos magistrantūros programos pirmo ir antro kurso studentai.

Žvalgomųjų tyrinėjimų metu surinkti radiniai išmesti, nes juos atsisakė priimti Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus.

Rietavas pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose įvardijamas miesteliu 1525 metais (Miškinis A., Baliulis A. 1991 – Rietavo istorinės ir urbanistinės raidos bruožai, *Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Urbanistika ir rajoninis planavimas*, 1991, p. 67-137). Iki XVI a. 3 dešimtmečio, tai yra Rietavo įvardijimo miesteliu, nėra patikimų šaltinių, leidžiančių spręsti apie to meto jo dydį, gyventojų skaičių, amatus ir prekybą. 1563 – 1565 m. Rietavo valsčiaus inventoriuje užfiksuoti 68 ar 69 sklypai, iš kurių tik 35 buvo užimti. Dalis jo gyventojų - net 30 miestelėnų virė ir pardavinėjo gėrimus. Iš amatininkų minimas kalvis. Iš 1563 – 1565 m. inventoriaus matyti, kad miestelėnai gyveno prie turgaus aikštės, trijų gatvių ir “skersgatvio į pietus nuo aukštės”. 1588 metų inventoriuje jau nurodoma, kad miestelyje buvo 71 sklypas, juos valdė 44 savininkai, iš jų 22 turėjo sklypus aplink aikštę (Miškinis, Baliulis, 1991, p. 73). Ten pat pateikiami duomenys ir apie dvaro sodybą – ji stovėjo „turguje“, jo kampe. Dvaro sodyboje stovėjo 2 nedideli mediniai gyvenamieji namai, namelis, dvi arklidės, daržinė, pirtis, 6 svirnai, tvartas. Aikštėje stovėjo bažnyčia, klebonija ir mokykla.

1725 m. nurodoma, kad Rietave buvo 48 apgyvendinti sklypai, be 5 sklypų miestelio galulaukėse, ir 20 tuščių sklypų. 35 sklypai buvo užstatyti, iš jų 34 buvo miestelėnų, vienas – sinagogos. Visi sklypai išdėstyti aplink turgaus aikštę, vadinta Turgaus gatve, ir prie Klaipėdos gatvės. Pietiniame aikštės krašte buvo 5 sklypai.

Iš turimų duomenų aiškėja, kad miestelio branduolys nuo XVI iki XVIII a. pabaigos visą laiką buvo toje pačioje vietoje – aplinkui turgaus aikštę. Tad šioje vietoje realiausiai ir galėjo būti susiformavę intensyviausi kultūriniai sluoksniai (Kvizikevičius L., 2001 – Rietavo senamiesčio žvalgomieji tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje*, 2001, p. 193 – 194).

Plungės g. 1 sklypas yra Rietavo senojo miesto teritorijos pietinėje dalyje, pačiame pakraštyje (žr. planas nr. 1). Sklypo viduryje stovi pastatas, kurį supa asfaltuota aikštelė (nuotr. nr. 1; 2). Žemiau chronologine seka pateikiami duomenys apie tiriamo žemės sklypo gretimoje aplinkoje anksčiau vykusių archeologinių tyrimų rezultatus.

2004 m. R. Songailaitė vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Plungės g. 2 aptiko XVIII – XX a. kultūrinius sluoksnius su pavieniais XVII a. buitinės keramikos radiniais. (ATL 2004 metais p. 201–203).

2006 m. Plungės g. 2, 2a L. Kvizikevičius atliko žvalgomuosius tyrimus, kurių metu aptikti XIX – XX a. kultūriniai sluoksniai. (ATL 2006 metais p. 342 – 343).

2007 B. Dakanis vykdė archeologinius tyrimus Kvėdarnos ir Žemaičių gatvių sankryžoje ir aptiko XVII – XVIII a. kultūrinį sluoksnį. (ATL 2007 metais p. 571).

ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ APRAŠYMAS

Plungės g. 1 esančiame sklype, būsimoje elektros kabelio tranšėjos vietoje buvo ištirti 4 šurfai, Nr. 1–4 (žr. planas nr. 2) Visi jie 1x1 m dydžio, kraštinėmis orientuoti į pasaulio šalis.

Šurfas Nr. 1 (nuotr. nr. 3; 4) yra 4,9 m į Š nuo elektros transformatorinės šiaurinės sienos vidurio. Šurfo dydis – 1 x 1 m.

Nuėmus apie 10 cm storio asfalto dangą, po juo atsidendė iki 20 cm nivelecinių stambaus žvyro sluoksnis. Po žvyru yra apie 90 cm storio tamsiai pilkos spalvos maišytos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Po šiuo sluoksniu, 1,2 m gylyje, aptiktas betoninis šulinio rentinys pripildytas XX a. pab. šiukšlėmis (nuotr. nr. 5) Kadangi planuojamos trasos projektinis gylis 1 m. ir iš šulinio pradėjo veržtis vanduo, įžemis šiame šurfe nepasiektas. Ties šiaurine šurfo senele, 0,35 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus atidengta rišta akmenų krūsnis (pamato fragmentas?) Akmenys įvairaus dydžio, nuo 10 iki 30 cm skersmens.

Šurfas Nr. 2 (nuotr. nr. 6; 7) yra į šiaurę 8,85 m nuo šurfo nr. 1. Šurfo dydis – 1 x 1 m.

Nuėmus apie 10 cm storio asfalto dangą, po juo atsidendė iki 20 cm niveliacinio stambaus žvyro sluoksnis. Po žvyro sluoksniu yra apie 40 cm rusvai pilkos spalvos maišytas žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Po šiuo sluoksniu - apie 90 cm stambių griuvenų sluoksnis maišytas su juoda žeme. Jame rasta XIX - XX a. radinių: butelių ir keramikos šukių, kaulas, geležiniai dirbiniai, gyvulio kaulas (nuotr. nr. 8). Įžemis – smėlis/pasiektas 160 - 170 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 3 (nuotr. nr. 9; 10) yra į šiaurę 9 m, nuo šurfo nr. 2. Šurfo dydis – 1 x 1 m.

Nuėmus apie 10 cm storio asfalto dangą, po juo atsidendė iki 30 cm niveliacinio stambaus žvyro sluoksnis. Po žvyro sluoksniu yra apie 30 cm maišytas pilkos žemės sluoksnis su žvyro intarpais. Po šiuo sluoksniu – apie 120 supiltinis žvyro sluoksnis. Įžemis šiame šurfe nepasiektas, nes šurfo vieta sutapo su XX a. pab. kanalizacijos vamzdžio perkasimu, kuris tęsiasi daugiau nei 2 m į gylį nuo esamo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 4 (nuotr. nr. 11; 12) yra ŠR 5,1 m nuo šurfo nr. 3. Šurfo dydis – 1 x 1 m.

Nuėmus apie 10 cm storio asfalto dangą, po juo atsidendė iki 30 cm niveliacinio žvyro maišyto su smėliu sluoksnis. Po šiuo sluoksniu yra apie 10 – 20 cm juodos

žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Po juodos spalvos sluoksniu yra iki 50 cm rusvai pilkos spalvos maišytas žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Po šiuo sluoksniu aptiktas apie 1 m juodos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Jame rasta XIX – XX a. radinių: stiklo ir keramikos šukių, koklio dalis, gyvulių kaulų, geležinis dirbinys (nuotr. nr. 13). Įžemis – smėlis pasiektas 210 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Ties vakarine šurfo sienele, 60 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus aptikta plytų eilė, po kuria greičiausiai nutiestas kabelis.

IŠVADOS

2010 m. lapkričio mėn. 2 -3 dienomis Plungės g. 1, Rietave vyko archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu aukščiau minėtame sklype buvo ištirti keturi 1x1 m šurfai, viso 4 m² plotas.

Archeologiniais žvalgomaisiais tyrinėjimais nustatyta:

1. Ištirtuose 4 šurfuose neaptikta mokslinę archeologinę vertę turinčių kultūrinių sluoksnių. Fiksuoti XX a. suardymai ir supiltiniai sluoksniai. Tarp griuvenų pasitaikė pavienių XIX – XX a. radinių.
2. Būsimoje elektros kabelio vietoje, sklype Plungės g. 1, Rietave, neaptikus mokslinę archeologinę vertę turinčių sluoksnių, kabelio tranšėjos kasimo darbus iki 1 m gylio galima atlikti savarankiškai, nedalyvaujant archeologui.

Marius Petkus

PLANŲ, NUOTRAUKŲ IR PRIEDŲ SĄRAŠAS

Planai:

- 1) Situacijos planas Nr. 1. Sklypo vieta Plungės g.1, Rietavas
- 2) Situacijos planas Nr. 2 Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu ištirtų šurfo vieta.

Nuotraukos:

- 1) Nuotrauka Nr. 1. Sklypo pietinė dalis.
- 2) Nuotrauka Nr. 2. Sklypo pietrytinė dalis.
- 3) Nuotrauka Nr. 3. Šurfo nr.1 rytinė sienelė.
- 4) Nuotrauka Nr. 4. Šurfo nr.1 vakarinė sienelė.
- 5) Nuotrauka Nr. 5. Šurfe nr.1 rastos šiukšlės.
- 6) Nuotrauka Nr. 6. Šurfo nr.2 vakarinė sienelė.
- 7) Nuotrauka Nr. 7. Šurfo nr.2 šiaurinė sienelė.
- 8) Nuotrauka Nr. 8. Radiniai rasti šurfe nr.2.
- 9) Nuotrauka Nr. 9. Šurfo nr.3 rytinė sienelė.
- 10) Nuotrauka Nr. 10. Šurfo nr.3 šiaurinė sienelė.
- 11) Nuotrauka Nr. 11. Šurfo nr.4 vakarinė sienelė.
- 12) Nuotrauka Nr. 12. Šurfo nr.4 pietinė sienelė.
- 13) Nuotrauka Nr. 13. Radiniai rasti šurfe nr.4.

Priedai:

- 1) Priedas Nr. 1. Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų projektas.
- 2) Priedas Nr. 2. Leidimas vykdyti archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus
- 3) Priedas Nr. 3. Informacija leidiniui „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“.

SITUACIJOS PLANAS NR.1

Plungės g. 1. Rietavas

FOTONUOTRAUKOS

Nuotrauka Nr. 1. Sklypo pietinė dalis.

Nuotrauka Nr. 2. Sklypo pietrytinė dalis.

ŠURFAS NR. 1

Nuotrauka Nr. 3. Šurfo nr.1 rytinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 4. Šurfo nr.1 vakarinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 5. Šurfe nr.1 rastos šiukšlės.

ŠURFAS NR. 2

Nuotrauka Nr. 6. Šurfo nr.2 vakarinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 7. Šurfo nr.2 šiaurinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 8. Radiniai rasti šurfe nr.2.

ŠURFAS NR. 3

Nuotrauka Nr. 9. Šurfo nr.3 rytinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 10. Šurfo nr.3 šiaurinė sienelė.

ŠURFAS NR. 4

Nuotrauka Nr. 11. Šurfo nr.4 vakarinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 12. Šurfo nr.4 pietinė sienelė.

Nuotrauka Nr. 13. Radiniai rasti šurfe nr.4.

LR Kultūros paveldo departamentui
Mokslinei archeologijos komisijai

Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų projektas

2010-10-27

Objekto pavadinimas: Plungės g. 1, Rietavo m. Rietavo sav. UAB „Palink“ parduotuvei priklausantis sklypas, kuris patenka į registruotos kultūros vertybės, Rietavo senojo miesto vietos (unikalus vertybės kodas 29647) teritoriją. Sklypo viduryje stovi pastatas, kurį supa asfaltuota aikštelė. 2004 m. R. Songailaitė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Plungės g. 2 aptiko XVIII – XX a. kultūrinius sluoksnius su pavieniais XVII a. buitinės keramikos radiniais. (ATL 2004 metais p. 201–203). 2006 m. Plungės g. 2, 2a L. Kvizikevičius atliko žvalgomuosius tyrimus, kurių metu aptikti XIX – XX a. kultūriniai sluoksniai. (ATL 2006 metais p. 342 – 343). 2007 B. Dakanis vykdė archeologinius tyrimus Kvėdarnos ir Žemaičių gatvių sankryžoje ir aptiko XVII – XVIII a. kultūrinį sluoksnį. (ATL 2007 metais p. 571).

Tyrimų tikslas: Prieš vykdant kabelio trasos kasimo darbus nustatyti objekto paminklosauginę – archeologinę vertę.

Tyrimų apimtis: Planuojamoje trasos vietoje, kuri yra 40 m. ilgio, 0,4 m. pločio ir 1 m. projekcinio gylio, iki įžemio ištirti keturis 1x1 m. šurfus, viso 4 m² plotą.

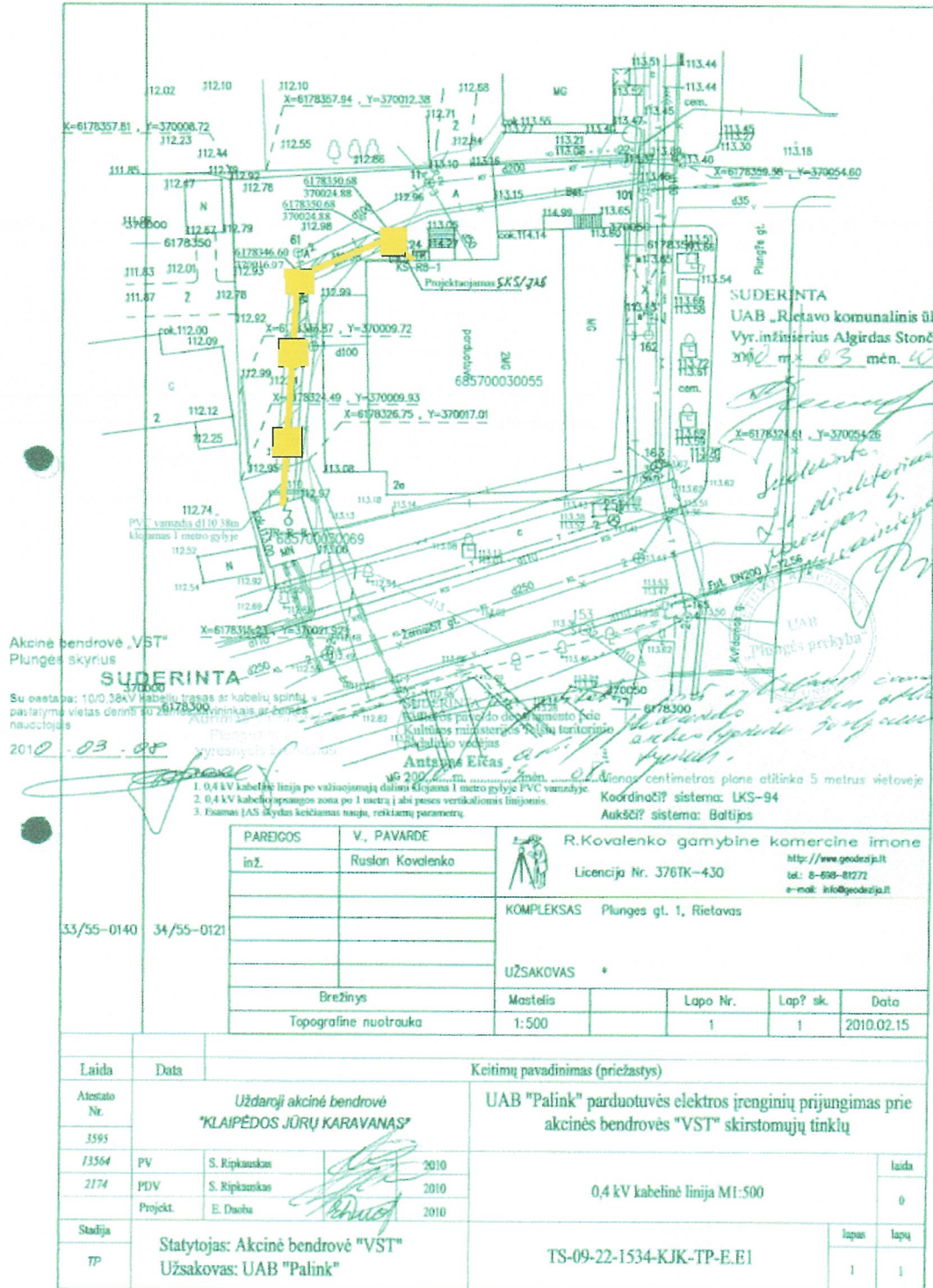
Tyrimų trukmė: Nuo 2010 10 iki 2010 11.

Marius Petkus

TYRIMŲ VIETOS SITUACIJOS PLANAS

PLANUOJAMOS ELEKTROS KABELIO IR ŠURFŲ VIETOS

Leidimas galioja iki 2010-11-30

L E I D I M A S

vykdyti archeologinius tyrimus

2010-10-27 Nr. 259
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **M. Petkui**

vykdyti Rietavo senojo miesto vietos (29647), Plungės g. 1, Rietavo sav.,

archeologinius žvalgomojus tyrinėjimus,

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Archeologinių žvalgomųjų tyrimų projektas, 2010-10-27, Nr. 259.

Kontrolės skyriaus vedėjas

A.V.

R.Kraujalis

INFORMACIJA LEIDINIUI „ ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI
LIETUVOJE“

Mažai informatyvūs archeologiniai tyrinėjimai

Objektas ir jo adresas	Tyrinėtojas	Tyrinėtą plotą, m²	Rezultatai
Rietavas, Plungės g. 1.	Marius Petkus	4 (4 šurfai)	Kultūrinio sluoksnio neaptikta, rasta tik pavienių XIX – XX a. dirbinių.

Marius Petkus